

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ПРОШУТЯ ІРИНА ДМИТРІВНА

УДК [342.951:620.9](477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ЗАГАЛЬНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор
БЕЗПАЛОВА Ольга Ігорівна,
Харківський національний
університет внутрішніх справ,
завідувач кафедри
адміністративної діяльності поліції.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник
ГЕТЬМАН Євген Анатолійович,
Національна академія правових наук України,
головний науковий співробітник відділу
координації правових досліджень;

кандидат юридичних наук
ГРОХОЛЬСЬКИЙ Вадим Петрович,
Харківська медична академія
післядипломної освіти, доцент кафедри
менеджменту та економіки в сімейній
медицині.

Захист відбудеться 25 квітня 2018 р. о 9 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.700.01 у Харківському національному університеті внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, просп. Л. Ландау, 27.

Автореферат розісланий 23 березня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. В. Могілевський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Прийняття у 2015 році Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» стало принципово новим кроком у напрямі до впровадження в Україні європейських стандартів життя. Саме положеннями даного нормативно-правового акта визначено чотири ключові вектори (розвитку, безпеки, відповідальності, гордості), з дотриманням яких має відбуватися забезпечення сталого розвитку держави, проведення масштабних структурних реформ у пріоритетних сферах суспільного життя, оновлення існуючих підходів до організації та діяльності усіх без виключення органів державної влади. За вектором безпеки одним зі стратегічних пріоритетів забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян передбачено проведення судової реформи, кінцевим результатом якої має стати створення умов для функціонування судової влади, що відповідає суспільним очікуванням щодо незалежного та справедливого суду, запровадження європейської системи цінностей та стандартів захисту прав людини і, як наслідок, відновлення довіри до судової влади в Україні. Саме в рамках реформування системи судоустрою та судочинства в Україні прийнято Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 – 2020 роки, в якій особливу увагу приділено питанням підвищення ефективності правосуддя та оптимізації повноважень судів різних юрисдикцій шляхом перегляду структури судової системи України, оптимізації системи судів, підвищення ефективності управління кадровими ресурсами судів, підвищення прозорості діяльності суддів тощо.

Сьогодні реформаційні процеси вже торкнулися усіх без елементів системи судоустрою, не є виключенням і місцеві загальні суди, які наприкінці 2017 року були суттєво реорганізовано. Така увага до оптимізації підходів до організації та діяльності «найнижчої» ланки системи судоустрою зумовлена, зокрема, значною кількістю справ, що розглядаються в цих судах (наприклад, за даними Державної судової адміністрації України, упродовж I кварталу 2017 року на розгляді місцевих загальних судів перебувало 1 млн. 040 тис. справ і матеріалів, тоді як у провадженні апеляційних судів – 110,8 тис. справ і матеріалів). Проте створення окружних судів, що виконують функцію місцевих загальних судів (так зване укрупнення окремих елементів судової системи на відповідних рівнях), є лише одним із перших кроків у напрямі до підвищення ефективності правосуддя. Не менш важливого значення сьогодні набуває створення умов для належного виконання місцевими загальними судами наданих їм адміністративних повноважень шляхом вироблення дієвого адміністративно-правового механізму організації та функціонування таких судів в умовах судової реформи, підвищення якості кадрового планування в системі місцевих загальних судів зокрема,

оптимізація суддівського врядування, підвищення рівня публічності сфери правосуддя.

Часткове вирішення окремих питань врегулювання владно-управлінських та організаційно-розпорядчих відносин у сфері організації та діяльності судової системи України в цілому та місцевих загальних судів в Україні зокрема знайшло своє висвітлення у наукових працях таких українських та зарубіжних учених-юристів (передусім, фахівців у галузі адміністративного права): Є. В. Авдеєнка, Р. М. Аюпової, В. Б. Авер'янова, О. М. Бандурки, О. І. Безпалової, Ю. П. Битяка, С. О. Бондара, А. Л. Борка, А. С. Васильєва, В. В. Галунька, В. М. Гаращука, О. П. Гетманець, І. П. Голосніченка, В. В. Городовенка, С. М. Гусарова, М. П. Запорожця, А. А. Іванищука, С. В. Ківалова, Д. В. Кіреєва, Л. В. Ковалю, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, К. Б. Левченко, О. В. Литовченка, В. Ю. Машука, О. І. Миколенка, О. М. Музичука, Г. Я. Наконечної, С. Ю. Обрусної, А. О. Селіванова, О. Ю. Синявської, О. Ф. Скакун, В. В. Сокурєнка та ін. Проте відсутність системного дослідження особливостей діяльності місцевих загальних судів в умовах судової реформи з позицій адміністративно-правової науки унеможлиблює комплексне вирішення проблеми реформування всієї судової системи України.

Таким чином, необхідність вироблення ефективного адміністративно-правового механізму організації та функціонування місцевих загальних судів у нових умовах сьогодення, недостатність теоретичного підґрунтя та недосконалість адміністративного законодавства у цій сфері, наявність законодавчих проблем обумовлюють актуальність комплексного дослідження сутності та особливостей адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Роботу виконано в рамках реалізації Стратегії розвитку «Україна – 2020», Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 – 2020 роки, відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011 – 2015 роки, затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 р. № 14–10, пп. 1.1, 1.12, 2.1, 2.3, 2.11, 2.12 Пріоритетних напрямків наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2015 – 2019 рр., схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 24 квітня 2015 р., комплексних науково-дослідних тем Харківського національного університету внутрішніх справ: «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (номер державної реєстрації 0113U008189), «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації 0113U008197).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України, практики його застосування та узагальнення основних положень праць науковців визначити сутність та особливості адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні, виробити пропозиції та рекомендації щодо оптимізації діяльності місцевих загальних судів в Україні.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно вирішити такі основні *завдання*:

- з'ясувати особливості діяльності місцевих загальних судів як об'єкта адміністративно-правового регулювання;
- розкрити зміст адміністративно-правових відносин, що виникають у діяльності місцевих загальних судів в Україні;
- розглянути правові засади діяльності місцевих загальних судів в Україні та визначити місце серед них норм адміністративного законодавства;
- встановити перелік принципів організації та забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні;
- висвітлити специфіку адміністративних повноважень місцевих загальних судів в Україні та особливості їх трансформації в умовах проведення судової реформи;
- охарактеризувати особливості адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні;
- визначити ключові напрями здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи та визначити можливості його використання в діяльності місцевих загальних судів в Україні;
- розробити пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства, що регулює діяльність місцевих загальних судів в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що формуються у сфері діяльності місцевих загальних судів в Україні.

Предмет дослідження становить адміністративно-правове регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Зокрема, за допомогою логіко-семантичного та гносеологічного методів, методу сходження від абстрактного до конкретного проаналізовано та вдосконалено понятійний апарат (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1 – 2.4). Структурно-функціональний метод дозволив розкрити зміст адміністративно-правових відносин, що виникають у діяльності місцевих загальних судів в Україні (підрозділ 1.2). Діяльнісний підхід дозволив

осмислити особливості повноважень місцевих загальних судів в Україні та особливості їх трансформації в умовах проведення судової реформи (підрозділ 2.2), розкрити специфіку здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів в Україні (підрозділ 2.4). Порівняльно-правовий метод та інформаційний підхід (підрозділи 3.1 та 3.2) застосовано під час вивчення зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи та визначення можливостей його використання в Україні. Методи класифікації, групування, системно-структурний, системно-функціональний дозволили визначити місце норм адміністративного законодавства в системі правових засад діяльності місцевих загальних судів в Україні, дослідити систему принципів організації та забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні (підрозділи 1.3, 2.1). Для формування пропозицій щодо удосконалення адміністративного законодавства, що регулює діяльність місцевих загальних судів в Україні (підрозділ 3.2), використано індуктивний метод. Метод статистичного аналізу (підрозділи 1.1, 2.2 – 2.4) було використано під час роботи з офіційно-статистичними матеріалами, звітами місцевих загальних судів Харківської та Херсонської областей.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права та інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження стали загальні та спеціальні нормативні джерела: Конституція України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, проекти нормативних актів, що визначають особливості адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні. У ході дисертаційного дослідження проаналізовано законодавство зарубіжних країн, досвід яких щодо адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності місцевих загальних судів, досвід зарубіжних країн, довідкові видання, статистичні матеріали, а також власний досвід роботи.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права визначити особливості адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні в умовах проведення судової реформи. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

- здійснено класифікацію адміністративних повноважень місцевих загальних судів залежно від виду суспільних відносин, у яких вони реалізуються, а також залежно від правового статусу суб'єктів їх реалізації (суддя, слідчий суддя, голова суду, посадові особи апарату суду);

- виокремлено основні ознаки адміністративно-правових відносин у діяльності місцевих загальних судів України: регулюються нормами адміністративного права; обов'язковим суб'єктом є орган публічно-владних повноважень (суд або його допоміжні органи); існують у площині судового управління, адміністративно-юрисдикційних проваджень місцевих загальних судів, непроцесуальної діяльності та внутрішньої організації суду; створюють належні умови організації та функціонування місцевих загальних судів задля ефективного виконання ними функцій правосуддя, тобто є внутрішньоорганізаційними;

- сформульовано пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства, що регулює діяльність місцевих загальних судів в умовах проведення судової реформи в Україні, яке може бути здійснено шляхом внесення змін і доповнень до чинних нормативних актів, зокрема: 1) Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у частині уточнення переліку адміністративних повноважень голів місцевих загальних судів; упорядкування функціонування інституту присяжних; забезпечення державного захисту суддів та членів їх сімей, охорони приміщень суду; вирішення проблеми зменшення навантаження на суддів місцевих загальних судів; функціонування електронного суду; упорядкування адміністративних правовідносин, учасниками яких є місцеві загальні суди; вдосконалення інфраструктури судів з урахуванням рівня задоволеності роботою суду користувачів; 2) Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів у частині посилення дієвості контрольних заходів за діяльністю працівників апарату місцевих загальних судів;

удосконалено:

- визначення поняття «кадрове забезпечення діяльності місцевих загальних судів» як урегульованої нормами адміністративного законодавства системної управлінської діяльності уповноважених органів та посадових осіб щодо реалізації вимог формування та функціонування професійного суддівського корпусу та апарату місцевих загальних судів з метою забезпечення кожній особі права на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

- підхід щодо визначення особливостей адміністративно-правових засад здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів в Україні, які являють собою комплекс взаємопов'язаних елементів

(категоріального, нормативного, інституційного, інструментально-технічного); розкрито зміст кожного елемента, що дозволило дійти висновку про існування двох видів контролю: зовнішнього та внутрішньоорганізаційного;

- характеристику адміністративно-правового забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні як складової механізму адміністративно-правового регулювання, що складається із сукупності адміністративно-правових норм, які регламентують особливості організації та діяльності місцевих загальних судів в Україні, та механізмів їх реалізації;

- узагальнення зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи, що дозволило дійти висновку, що система місцевих загальних судів зарубіжних країн побудована, переважно, за принципами територіальності, інстанційності та спеціалізації з виділенням судів, що розглядають справи відповідної сфери суспільних відносин (торгові, адміністративні, трудові справи, справи щодо вчинення правопорушень неповнолітніми або військовослужбовцями тощо); окреслено напрями оптимізації вітчизняного адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів;

дістали подальшого розвитку:

- характеристика діяльності місцевих загальних судів як об'єкта адміністративно-правового регулювання, що дозволило виділити основні ознаки діяльності місцевих загальних судів як об'єкта адміністративно-правового забезпечення та ключові напрями їх діяльності;

- підхід щодо поділу системи принципів організації та забезпечення діяльності місцевих загальних судів на такі групи: 1) загальні принципи (інституціональні); 2) принципи організації системи місцевих загальних судів; 3) принципи забезпечення діяльності місцевих загальних судів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, зокрема основні положення та висновки дисертації можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – як основа для подальшого розроблення шляхів удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні (*акти впровадження Науково-дослідного інституту публічного права та Національної академії внутрішніх справ*);

- правотворчості – в ході внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів, які регулюють діяльність місцевих загальних судів в Україні (*довідка Науково-дослідного інституту публічного права*);

– правозастосовній діяльності – з метою вдосконалення практичної діяльності місцевих загальних судів в Україні (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність Дніпровського районного суду міста Херсону*);

– навчальному процесі – під час проведення занять та підготовки навчальної літератури з дисциплін «Судові та правоохоронні органи України», «Адміністративне право», «Правозастосування»; вони вже використовуються в ході проведення занять із зазначених дисциплін у Харківському національному університеті внутрішніх справ. Їх враховано також у навчально-методичних розробках, підготовлених за участю автора (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в навчальний процес Харківського національного університету внутрішніх справ та Національної академії внутрішніх справ*).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на міжнародних та національних науково-практичних конференціях, семінарах та круглих столах: «Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України» (Харків, 2015), «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави» (Харків, 2015), «Пріоритетні проблеми реформування системи законодавства України» (Харків, 2015), «Юридичні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень» (Київ, 2017).

Публікації. Основні результати дослідження викладено в семи статтях, опублікованих у фахових виданнях України та науковому періодичному виданні іншої держави, а також чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації – 253 сторінки, з яких основний текст займає 207 сторінок. Список використаних джерел містить 305 найменувань і розташовано на 34 сторінках. Додатки займають 12 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено її зв'язок з науковими планами та програмами, розкрито мету і завдання, об'єкт і предмет, окреслено методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію результатів дослідження та наукові публікації.

Розділ 1 «Загальна характеристика адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «Діяльність місцевих загальних судів як об'єкт адміністративно-правового регулювання» виокремлено два основні напрями діяльності місцевих загальних судів: зовнішній (здійснення правосуддя шляхом розгляду справ, встановлення об'єктивної істини у справі та прийняття справедливого рішення); внутрішній ((або внутрішньоорганізаційний) створює умови для функціонування місцевих загальних судів і має, переважно, організаційний характер).

Виділено основні ознаки діяльності місцевих загальних судів як об'єкта адміністративно-правового забезпечення: 1) має організаційно-управлінський характер, оскільки пов'язана з організацією роботи апаратів місцевих загальних судів і управління ними; 2) регламентована виключно нормами адміністративного права; 3) реалізується різними суб'єктами зсередини (власне особами, які займають адміністративні посади в апаратах місцевих загальних судів) та ззовні (наприклад: Президентом України, Державною судовою адміністрацією, органами суддівського самоврядування тощо); 4) локалізується як у межах кожного окремого суду, так і має зовнішній прояв, наприклад під час взаємодії з іншими органами державної влади, громадянами, засобами масової інформації, здійсненні міжнародного співробітництва; 5) має комплексний характер, оскільки об'єднує велику кількість напрямів діяльності, починаючи від створення суду і закінчуючи притягненням судді місцевого загального суду до відповідальності; 6) створює умови для реалізації місцевими загальними судами їх функцій, включаючи головну, – здійснення правосуддя; 7) забезпечує особам можливість реалізації права на захист власних прав, свобод та інтересів у судовому порядку.

У підрозділі 1.2 «Зміст адміністративно-правових відносин, що виникають в діяльності місцевих загальних судів в Україні» наголошено, що діяльність місцевих загальних судів в Україні є об'єктом адміністративно-правового регулювання, що являє собою систему юридичних норм та правових засобів, які реалізується через нормативно-організаційний цілеспрямований вплив на адміністративно-правові відносини у сфері організації та функціонування місцевих загальних судів з метою їх закріплення, упорядкування, охорони та розвитку. Регулювання адміністративно-правових відносин у діяльності місцевих загальних судів здебільшого безпосередньо не пов'язується з основною діяльністю суду щодо здійснення правосуддя, проте створює необхідні правові та організаційні передумови для ефективного функціонування судової влади в Україні.

З'ясовано зміст адміністративно-правових відносин, що виникають у рамках забезпечення діяльності місцевих загальних судів: 1) діяльність з приводу забезпечення адміністративно-правового статусу суддів, забезпечення реалізації наданих їм прав і виконання ними покладених на

них обов'язків, складання присяги судді, дотримання правил, передбачених Кодексом суддівської етики; 2) діяльність, пов'язана з формуванням суддівського корпусу місцевого загального суду, призначенням на посаду судді, проведенням регулярного оцінювання суддів; 3) діяльність, пов'язана з утворенням, реорганізацією та ліквідацією місцевих загальних судів, їх матеріально-технічним забезпеченням, фінансуванням та охороною будівель, у яких розташовуються суди; 4) антикорупційний напрям діяльності; 5) науково-методичне та інформаційне забезпечення діяльності місцевих загальних судів; 6) діяльність, пов'язана із забезпеченням і захистом інтересів суддів тощо.

Доведено, що в організації та діяльності місцевих загальних судів важливу роль відіграють адміністративно-правові відносини, які виникають у процесі взаємодії місцевих загальних судів між собою, з Державною судовою адміністрацією, Вищою радою юстиції, центральними й місцевими органами виконавчої влади, а також органами місцевого самоврядування, допоміжними органами в системі судоустрою України і громадськістю. Розкрито зміст такої взаємодії. Зроблено висновок, що злагоджений процес взаємодії місцевих загальних судів між собою та з іншими судами, органами публічної влади, місцевого самоврядування та з інститутами громадянського суспільства є важливою передумовою існування сучасної демократичної соціальної правової держави, активної участі громадськості у здійсненні правосуддя. Сформульовано пропозиції щодо підвищення рівня довіри громадськості до судової системи в цілому та діяльності місцевих загальних судів зокрема.

У підрозділі 1.3 «Правові засади діяльності місцевих загальних судів в Україні та місце серед них норм адміністративного законодавства» встановлено місце норм адміністративного права в системі правових засад діяльності місцевих загальних судів в Україні. Зроблено висновок, що особливість адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів зумовлюється потребою упорядкування та врегулювання на рівні відповідних адміністративно-правових норм та актів індивідуальної дії за допомогою специфічних методів та способів різноманітних правовідносин, що виникають у процесі створення, організації діяльності та функціонування таких судів.

Проведений аналіз актів адміністративного законодавства, що регулюють діяльність місцевих загальних судів в Україні, дозволив виокремити певні недоліки законодавчого забезпечення: неузгодженість окремих положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» з Бюджетним кодексом та Кодексом законів про працю щодо упорядкування діяльності керівника апарату місцевого суду та його заступника; недостатньо чітка визначеність правового статусу основних суб'єктів управлінської діяльності в судах загальної юрисдикції;

неналежне упорядкування організаційної роботи у сфері забезпечення функціонування місцевих загальних судів; недостатня увага до питань оптимізації фінансового та матеріально-технічного забезпечення місцевих загальних судів тощо. Сформульовано пропозиції щодо внесення змін та доповнень до адміністративного законодавства з метою усунення виявлених недоліків.

Розділ 2 «Окремі напрями адміністративно-правового забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Принципи організації та забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні»* вказано, що під принципами організації та забезпечення діяльності місцевих загальних судів слід розуміти закріплені в нормативно-правових актах загальні положення, керівні начала, правила, що мають силу обов'язкових вимог та забезпечуються примусовою силою держави, і за якими організовується та забезпечується діяльність місцевих загальних судів в Україні.

Використання методів наукового аналізу та синтезу дозволило дійти висновку, що система принципів організації та забезпечення діяльності місцевих загальних судів включає такі групи: 1) загальні принципи (інституціональні), які є похідними від конституційних принципів побудови судової системи України та можуть бути застосовані й до діяльності інших судів (законності, гласності, єдності, поєднання централізації та децентралізації, незалежності, участі народу у формуванні та забезпеченні системи загальних судів); 2) принципи організації системи місцевих загальних судів (територіальності, інстанційності, спеціалізації, лінійності і функціональності, раціонального розподілу та нормативного встановлення повноважень); 3) принципи забезпечення діяльності місцевих загальних судів (інформаційної підтримки, раціонального забезпечення діяльності судів, належного матеріально-технічного забезпечення, оптимального кадрового забезпечення). Розкрито зміст кожного із виокремлених принципів, що дозволило сформулювати пропозиції щодо внесення відповідних змін та доповнень до нормативно-правових актів, зокрема Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у частині уточнення переліку принципів організації та забезпечення функціонування судової влади в цілому та місцевих загальних судів зокрема.

У підрозділі 2.2 *«Адміністративні повноваження місцевих загальних судів в Україні та їх трансформація в умовах проведення судової реформи»* запропоновано під повноваженнями місцевих загальних судів розуміти закріплену законами та підзаконними актами сукупність їх прав та обов'язків, які вони реалізують в процесі здійснення правосуддя у цивільних, кримінальних, адміністративних справах, справах про адміністративні правопорушення, у зовнішніх відносинах з іншими

органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими організаціями та у власній внутрішньоорганізаційній діяльності. Підкреслено, що адміністративні повноваження місцевих загальних судів реалізуються через діяльність відповідних посадових осіб суду.

Аргументовано, що повноваження місцевих загальних судів можна класифікувати: 1) залежно від виду суспільних відносин, у яких вони реалізуються: а) у сфері правосуддя (процесуальні): повноваження у кримінальному судочинстві, повноваження у цивільному судочинстві, повноваження в адміністративному судочинстві, повноваження у провадженні у справах про адміністративні правопорушення; б) організаційно-управлінські (або адміністративні): зовнішні повноваження (взаємодія з іншими органами державної влади та місцевого самоврядування), внутрішньоорганізаційні повноваження (кадрове, матеріально-технічне, організаційне забезпечення); 2) залежно від правового статусу суб'єктів їх реалізації: а) адміністративні повноваження, які здійснюються головою суду та його заступником, та адміністративні повноваження, які здійснюються посадовими особами апарату суду; б) адміністративні повноваження, що здійснюються суддею та слідчим суддею; в) адміністративні повноваження осіб, які беруть участь у здійсненні судочинства (помічник судді, судовий розпорядник, секретар судових засідань). Здійснено розмежування процесуальних та адміністративних повноважень місцевих загальних судів, суддів та інших працівників апарату суду.

У результаті аналізу адміністративних повноважень місцевих загальних судів та їх посадових осіб зроблено висновок про наявність у чинному законодавстві України прогалин стосовно закріплення окремих адміністративних повноважень та запропоновано шляхи їх усунення.

У *підрозділі 2.3 «Адміністративно-правове регулювання кадрового забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні»* аргументовано, що кадрове забезпечення системи місцевих загальних судів складається з низки пов'язаних між собою заходів, до яких можна віднести: 1) аналіз кадрових потреб у місцевих загальних судах, планування кадрових заходів та прогнозування кадрових процесів; 2) здійснення оптимізації нормативно-правового регулювання системи кадрового забезпечення місцевих загальних судів; 3) підготовку, відбір, призначення та адаптацію кадрів у місцевих загальних судах; 4) забезпечення встановленого порядку виконання суддями місцевих загальних судів та працівниками їх апарату встановлених повноважень; 5) здійснення заходів щодо професійного навчання та підвищення кваліфікації суддів та працівників апарату місцевих загальних судів; 6) здійснення контрольних та оціночних заходів; 7) створення системи мотивації, психологічного забезпечення та безпеки професійної

діяльності; 8) здійснення заходів із просування, переміщення та вивільнення суддів та працівників апарату в місцевих загальних судах.

Обґрунтовано доцільність поділу суб'єктів кадрового забезпечення місцевих загальних судів на дві групи: а) загальні, які здійснюють відповідні заходи щодо усієї системи місцевих загальних судів (Верховна Рада України, Президент України, Вища рада правосуддя, Державна судова адміністрація України, Національна школа суддів, Вища кваліфікаційна комісія суддів); 2) спеціальні, які здійснюють заходи кадрового забезпечення в конкретному місцевому суді (керівництво конкретних місцевих судів: голова, його заступник та керівник апарату, на яких покладається обов'язок щодо організації управління кадровим забезпеченням діяльності конкретного суду, здійснення прогностичної, контрольної та оціночної діяльності).

Окреслено шляхи удосконалення адміністративного законодавства в частині підвищення ефективності управління кадровими ресурсами місцевих загальних судів, формування суддівського корпусу, підвищення професійного рівня суддів та покращення кадрового забезпечення апарату суду.

У підрозділі 2.4 «Адміністративно-правові засади здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів в Україні» обґрунтовано, що адміністративно-правові засади здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів в Україні являють собою комплекс взаємопов'язаних елементів, які включають: 1) окреслення юридичної природи, понятійного та категоріального апарату, ознак досліджуваної діяльності; 2) норми адміністративного законодавства, на основі якого здійснюється такий процес; 3) систему суб'єктів, які здійснюють контроль за діяльністю місцевих загальних судів; 4) форми і методи здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів. Розкрито зміст кожного елемента.

Встановлено, що систему суб'єктів, які здійснюють контроль за діяльністю місцевих загальних судів, утворюють: 1) Президент України (в частині утворення місцевих судів та призначення суддів на посади); 2) Вища рада правосуддя (у питаннях, пов'язаних зі статусом суддів, додержанням ними вимог законодавства під час перебування на посаді судді та дисциплінарних вимог); 3) Верховний суд України (надає висновки, які мають відношення до функціонування системи судоустрою, судочинства, власне статусу суддів й інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судів); 4) Державна судова адміністрація України (здійснює контроль щодо вирішення кадрових питань, які виникають у діяльності місцевих загальних судів, а також контроль за станом діловодства та роботою служби судової охорони); 5) голова місцевого суду (контролює додержання виконавської та службової

дисципліни працівниками апарату суду); 6) Рада суддів України та органи суддівського самоврядування (реалізують контроль у напрямках кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення судів та контроль за додержанням установлених нормативів такого забезпечення); 7) Вища рада правосуддя (контролює проходження служби судьями місцевих загальних судів); 8) Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів судів загальної юрисдикції (контролює додержання судьями Присяги, яку вони складають, займаючи посаду судді); 9) Національне агентство з питань запобігання корупції (здійснює контроль і нагляд за додержанням законодавства про запобігання та протидію корупції, а також здійснює перевірку декларацій судів та працівників апарату місцевого суду); 10) громадськість шляхом безпосередньої участі у здійсненні громадського контролю (зокрема Громадська рада доброчесності, яка спільно з Вищою кваліфікаційною комісією суддів України вирішує питання про відповідність кандидата на посаду судді встановленим вимогам, у тому числі критеріям стосовно професійної етики та доброчесності). Охарактеризовано особливості діяльності кожного суб'єкта щодо здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів та основні напрями їх взаємодії.

Наголошено на значущості розроблення на рівні адміністративного законодавства інструментів внутрішнього контролю в місцевих загальних судах, зокрема шляхом впровадження практики формування «суддівського досьє».

Розділ 3 «Удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи та можливості його використання в діяльності місцевих загальних судів в Україні»* у результаті аналізу особливостей функціонування судів місцевого рівня в таких країнах, як Білорусь, Польща, Великобританія, Франція, Іспанія, встановлено, що там судова система побудована, переважно, за принципами територіальності, інстанційності та спеціалізації, що передбачає їх розташування відповідно до адміністративно-територіального поділу країни, перегляд судових рішень місцевих судів судами вищого рівня, а також виділення судів, що розглядають справи відповідної сфери суспільних відносин (торгові, адміністративні, трудові, справи щодо вчинення правопорушень неповнолітніми або військовослужбовцями тощо).

Підкреслено, що принципами діяльності суддів місцевих загальних судів у зарубіжних країнах є незмінність, відповідальність, верховенство права, законність, невтручання в діяльність з боку органів державної влади та їх посадових осіб, політична нейтральність тощо.

Доведено, що підготовка, перепідготовка та призначення суддів різняться залежно від особливостей країни. Здебільшого, підготовка суддів проходить у спеціальному освітньому закладі, а призначення проводиться президентом країни, крім того, потрібно скласти суддівський екзамєн (Білорусь, Польща, Франція). Інколи кандидатура судді обирається спеціально уповноваженим органом суддівського управління з числа досвідчених юристів або адвокатів (Великобританія, Іспанія).

Зроблено висновок, що розповсюдженою практикою у закордонних країнах (Великобританія, Іспанія, Франція) є здійснення правосуддя на місцевому рівні так званими «магістратськими судами», правосуддя в яких здійснюють непрофесійні судді.

Сформульовано пропозиції щодо оптимізації діяльності місцевих загальних судів в Україні, зокрема щодо здійснення підвищення кваліфікації та перепідготовки суддів; запровадження кваліфікаційних класів суддів; запровадження практики електронного правосуддя за цивільними позовами; використання при розгляді справ досудового порядку врегулювання спорів, зокрема інституту медіації (посередництва); запровадження у штатному розкладі місцевих загальних судів посади заступника з адміністративних питань (адміністративного керуючого).

У підрозділі 3.2 *«Удосконалення адміністративного законодавства, що регулює діяльність місцевих загальних судів в Україні»* встановлено, що одним із ключових напрямів сучасного етапу реформи судової системи є оптимізація повноважень судів різних юрисдикцій шляхом перегляду структури судової системи України, оптимізації системи судів. У рамках даного напрямку відбувається оновлення існуючих підходів до організації та діяльності судів усіх рівнів, у тому числі й місцевих загальних судів. Аргументовано, що важливим кроком у цьому напрямі має стати удосконалення адміністративного законодавства, що регулює діяльність місцевих загальних судів.

Виявлено низку недоліків адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів. У зв'язку з цим аргументовано доцільність внесення змін та доповнень до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», якими має бути передбачено: 1) вжиття низки заходів у напрямі оптимізації діяльності місцевих загальних судів з урахуванням об'єктивних якісних і кількісних показників; 2) розроблення стандартів робочого навантаження для суддів місцевих загальних судів і працівників апарату суду; 3) вироблення алгоритму оптимізації кількості адміністративного персоналу в судах; 4) уточнення переліку адміністративних повноважень голів місцевих загальних судів; 5) упорядкування процедури участі присяжних у судових засіданнях та процедури формування списків присяжних; 6) вжиття дієвих заходів у напрямі забезпечення державного захисту суддів та членів їх сімей, охорони приміщень суду, зокрема шляхом налагодження взаємодії з

органами Національної поліції; 7) вирішення проблеми зменшення навантаження на суддів місцевих загальних судів; 8) забезпечення безперебійного функціонування електронного суду як складової єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи; 9) вироблення механізму оцінювання ефективності діяльності суддів місцевих загальних судів; 10) посилення дієвості контрольних заходів за діяльністю працівників апарату місцевих загальних судів тощо. Обґрунтовано доцільність внесення змін та доповнень до Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів з метою приведення його у відповідність до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 – 2020 роки.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання – визначення сутності та особливостей адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні в умовах проведення судової реформи. В результаті проведеного дослідження запропоновано ряд висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Основні з них наведено нижче.

1. Під діяльністю місцевих загальних судів як об'єкта адміністративно-правового регулювання запропоновано розуміти врегульовану нормами адміністративного права упорядковану сукупність організаційно-управлінських та адміністративно-правових відносин у межах місцевих загальних судів і їх апаратів, що формується з приводу їх утворення, реорганізації та ліквідації, їх матеріально-технічного забезпечення, охорони та фінансування, формування суддівського корпусу та забезпечення адміністративно-правового статусу суддів й інших працівників, захисту їх інтересів. Особливістю діяльності місцевих загальних судів як об'єкта адміністративно-правового регулювання є забезпечення за рахунок зовнішнього та внутрішнього впливу організаційного аспекту здійснення правосуддя, захисту прав, свобод й інтересів фізичних та юридичних осіб, держави у судовому порядку, а також взаємодії судів з органами державної влади, місцевого самоврядування, громадянами та пресою.

2. Аргументовано, що основна діяльність судів, тобто відправлення правосуддя, не може бути об'єктом адміністративно-правового регулювання, але адміністративні правовідносини, що постійно виникають у судовій системі, переважно в частині організації та функціонування судів, в рамках їх внутрішньої структури та взаємодії з іншими органами державної влади, місцевого самоврядування та інституціями громадянського суспільства, регулюються адміністративно-

правовими нормами. Проведений аналіз змісту адміністративно-правових відносин, що виникають у діяльності місцевих загальних судів України, дозволив виокремити та охарактеризувати їх основні ознаки.

3. Встановлено місце норм адміністративного права в системі правових засад діяльності місцевих загальних судів в Україні. Охарактеризовано ключові нормативно-правові акти у цій сфері. Під адміністративно-правовим забезпеченням діяльності місцевих загальних судів в Україні запропоновано розуміти сукупність актів адміністративного законодавства та актів індивідуальної дії, норми яких визначають ключові засади функціонування місцевих загальних судів в Україні, регулюють особливості адміністративно-правових відносин, у яких зазначені суди беруть участь, а також механізмів їх реалізації.

4. Визначено, що на рівні відповідних нормативно-правових актів закріплено три принципи організації діяльності судів: інстанційність, територіальність, спеціалізація. Акцентовано увагу на відсутності в законодавстві норм, у яких закріплені загальні принципи та принципи забезпечення діяльності навіть всієї системи судів загальної юрисдикції, а отже, й місцевих загальних судів. Зважаючи на це аргументовано доцільність поділу системи принципів організації та забезпечення діяльності місцевих загальних судів на такі групи: 1) загальні принципи, які визначають керівні ідеї, що застосовуються до усіх судових підсистем у системі судів загальної юрисдикції; на їх основі будуються інші принципи діяльності усіх видів судів загальної юрисдикції; 2) принципи організації системи місцевих загальних судів. Підкреслено, що спеціалізація визначає не тільки місце загальних місцевих судів у всій судовій системі, але й також повноваження окремих суддів всередині суду. Принцип інстанційності в організації системи судів запроваджений з тим, щоб забезпечити законність усіх судових рішень, у першу чергу, судів першої інстанції – місцевих загальних судів; 3) принципи забезпечення діяльності місцевих загальних судів.

5. Проведений аналіз особливостей проведення судової реформи в Україні, зокрема в частині оновлення кола адміністративних повноважень місцевих загальних судів та їх посадових осіб, дозволив дійти висновку про наявність у чинному законодавстві України прогалин стосовно закріплення окремих адміністративних повноважень: 1) у ст. 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», яка визначає повноваження місцевого загального суду, визначені норми, що не мають відношення власне до повноважень, а стосуються тільки предметної компетенції місцевого загального суду. За загальним правилом, правовий статус суду складається з повноважень (прав і обов'язків), а також предметної та територіальної компетенції. Отже, до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» слід додати окремі норми, що встановлюють загальні права та обов'язки місцевого загального суду та судді, що буде дійсно відображати зміст їх компетенції; 2) потребує переосмислення статусу

керівника апарату суду і визнання за ним адміністративних повноважень, що до сьогодні не визначено в Законі «Про судоустрій і статус суддів»; 3) для більш детального закріплення повноважень працівників апарату місцевих загальних судів потребує оновлення наказ Державної судової адміністрації від 20.07.2005 № 85 «Про затвердження типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду»; 4) існує необхідність у перезатвердженні Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів, що був ухвалений наказом Державної судової адміністрації України від 28.09.2012 № 115, оскільки відповідно до чинних нормативних положень типові положення про апарат суду затверджує Державна судова адміністрація України за погодженням із Вищою радою правосуддя.

6. Розкрито зміст адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення діяльності місцевих загальних судів, окреслено його пріоритетні напрями та визначено вичерпний перелік суб'єктів такого забезпечення. Встановлено, що в системі кадрового забезпечення діяльності місцевих загальних судів існують певні проблемні моменти, які потребують першочергової уваги з боку повноважних осіб. Зокрема, оновлення та перезатвердження (в рамках приведення у відповідність до Закону України «Про судоустрій і статус суддів») потребують: Положення про Державну судову адміністрацію України, затверджене рішенням Ради суддів України від 22.10.2010 № 12; Типове положення про апарат місцевого, апеляційного судів, затверджене наказом Державної судової адміністрації від 28.09.2012 № 115; Типові посадові інструкції працівників апарату місцевого загального суду, затверджені наказом Державної судової адміністрації від 20.07.2005 № 86. Наголошено, що існує необхідність у вдосконаленні положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у частині чіткого визначення правового статусу інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а також Громадської ради доброчесності. Аргументовано, що важливого значення набуває вдосконалення нормативного регулювання підготовки суддів у Національній школі суддів України шляхом регламентації процесу дистанційного навчання, створення кадрового резерву викладачів та тренерів, використання досвіду іноземних тренерів із тематики правосуддя, проведення стажування, навчання і навчальних візитів викладачів до Європейського суду з прав людини та інших судових органів країн Європейського Союзу.

7. Охарактеризовано особливості адміністративно-правових засад здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів в Україні. Обґрунтовано доцільність класифікації такого контролю на зовнішній та внутрішньоорганізаційний, що зумовлено колом суб'єктів, які його здійснюють. Аргументовано, що контроль за діяльністю місцевого загального суду: 1) стосується організаційної діяльності як корпусу суддів, так і апарату суду, а не процедури розгляду судових спорів, які

регулюються процесуальними нормами кримінального, адміністративного та цивільного законодавства; 2) така організаційна діяльність є не менш важливою, ніж розгляд судом справ, оскільки саме завдяки цій діяльності стає можливим якісний розгляд і вирішення конкретних справ; 3) здійснюється відповідно до норм адміністративного законодавства; 4) включає в себе контроль за суддями цього суду та його апаратом.

8. Дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи дозволило розробити пропозиції щодо оптимізації діяльності місцевих загальних судів в Україні: 1) здійснення підвищення кваліфікації та перепідготовки суддів у вищих навчальних закладах юридичного профілю за уніфікованими програмами, затвердженими Вищою кваліфікаційною комісією суддів, що дасть можливість інтенсифікувати перепідготовку суддівського корпусу та зробити її актуальною для сучасних потреб суддів; 2) запровадження кваліфікаційних класів суддів, що позитивно вплине на процес їх пересування, призначення та трудової професійної дисципліни; 3) передбачення в штатному розкладі місцевих загальних судів посади заступника з адміністративних питань (адміністративного керуючого), основною функцією якого буде вирішення матеріально-технічних та фінансових питань діяльності місцевого суду; 4) широке використання при розгляді справ досудового порядку врегулювання спорів, зокрема інституту медіації (посередництва); 5) запровадження за прикладом Великобританії електронного правосуддя за цивільними позовами про стягнення невеликих сум боргу, що дозволить спростити процедуру подання цивільних позовів, а також оперативно врегулювати спірні питання, що виникають при подачі документів та пред'явленні позовних вимог тощо.

9. У результаті аналізу особливостей сучасного етапу судової реформи в Україні сформульовано пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства, що регулює діяльність місцевих загальних судів. Розроблено проекти Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у частині оптимізації діяльності місцевих загальних судів з урахуванням об'єктивних якісних і кількісних показників; розроблення стандартів робочого навантаження для суддів місцевих загальних судів і працівників апарату суду; оптимізації кількості адміністративного персоналу у судах; уточнення переліку адміністративних повноважень голів місцевих загальних судів; упорядкування функціонування інституту присяжних; забезпечення державного захисту суддів та членів їх сімей, охорони приміщень суду; вирішення проблеми зменшення навантаження на суддів місцевих загальних судів; функціонування електронного суду тощо. Обґрунтовано доцільність внесення змін та доповнень до Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Прошутя І. Д. Адміністративно-правові відносини у сфері функціонування місцевих загальних судів в Україні. *Вісник ХНУВС*. 2014. № 3 (66). С. 162–173.
2. Прошутя І. Д. Адміністративно-правове забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні. *Право і безпека*. 2014. № 4 (55). С. 64–70.
3. Прошутя І. Д. Щодо загальних принципів організації та забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2014. Вип. 5-2. Т. 1. С. 48–52.
4. Прошутя І. Д. Повноваження місцевих загальних судів в Україні. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Право»*. 2014. Вип. 2. С. 201–210.
5. Прошутя І. Д. Деякі питання кадрового забезпечення діяльності місцевих загальних судів в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 3(9). С. 7–11.
6. Прошутя І. Д. Некоторые вопросы организации деятельности местных общих судов зарубежных стран. *Право и политика*. 2016. № 1. С. 97–104.
7. Прошутя І. Д. Особливості здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів в Україні: адміністративно-правовий аспект. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Випуск № 6.
8. Прошутя І. Д. Діяльність місцевих загальних судів в Україні в рамках відновлення довіри до судової влади в Україні. *Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України: матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квіт. 2015 р.)*. Х., 2015. С. 174–178.
9. Прошутя І. Д. Щодо класифікації повноважень місцевих загальних судів. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 листоп. 2015 р.)*. Х.: ХНУВС, 2015. С. 111–114.
10. Прошутя І. Д. Деякі питання вдосконалення нормативного регулювання здійснення правосуддя в Україні. *Пріоритетні проблеми реформування системи законодавства України: матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 23–24 лип. 2015 р.)*. К.: НДІ публіч. права, 2015. С. 40–42.
11. Прошутя І. Д. Діяльність місцевих загальних судів як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Юридичні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12–13 трав. 2017 р.)*. К.: Центр прав. наук. дослідж., 2017. С. 113–115.

АНОТАЦІЯ

Прошутя І. Д. Адміністративно-правове регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2018.

Дисертацію присвячено визначенню сутності та особливостей адміністративно-правового регулювання діяльності місцевих загальних судів в Україні. З'ясовано особливості діяльності місцевих загальних судів як об'єкта адміністративно-правового регулювання. Розкрито зміст адміністративно-правових відносин, що виникають у діяльності місцевих загальних судів в Україні. Проаналізовано правові засади діяльності місцевих загальних судів в Україні та визначено місце серед них норм адміністративного законодавства.

Вивчено специфіку адміністративних повноважень місцевих загальних судів в Україні. Розкрито сутність адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення діяльності місцевих загальних судів. Визначено ключові напрями здійснення контролю за діяльністю місцевих загальних судів в Україні. Досліджено зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення функціонування судової системи та окреслено можливості його використання в Україні. Розроблено пропозиції щодо удосконалення адміністративного законодавства, що регулює діяльність місцевих загальних судів.

Ключові слова: місцевий загальний суд, адміністративно-правове регулювання, адміністративне законодавство, адміністративно-правові відносини, принципи, повноваження, взаємодія, контроль, судова система, судова реформа.

АННОТАЦИЯ

Прошутя И. Д. Административно-правовое регулирование деятельности местных общих судов в Украине. – *Квалификационная научная работа на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Харьковский национальный университет внутренних дел. – Харьков, 2018.

Диссертация посвящена определению сущности и особенностей административно-правового регулирования деятельности местных общих судов в Украине. Сформулированы основные признаки деятельности местных общих судов как объекта административно-правового

обеспечения. Раскрыто содержание административно-правовых отношений, возникающих в деятельности местных общих судов. Проанализированы правовые основы деятельности местных общих судов в Украине и определено место среди них норм административного законодательства.

Аргументирована целесообразность разделения системы принципов организации и обеспечения деятельности местных общих судов на следующие группы: 1) общие принципы (институциональные) 2) принципы организации системы местных общих судов; 3) принципы обеспечения деятельности местных общих судов. Установлен перечень принципов, входящих в каждую группу, дана их характеристика. Изучена специфика административных полномочий местных общих судов в Украине и обозначены особенности их трансформации в условиях проведения судебной реформы. Определены пути повышения эффективности управления кадровыми ресурсами местных общих судов, формирования судейского корпуса, повышения профессионального уровня судей и улучшения кадрового обеспечения аппарата суда. Охарактеризованы особенности административно-правовых основ осуществления контроля за деятельностью местных общих судов. Исследование зарубежного опыта административно-правового обеспечения функционирования судебной системы позволило сформулировать предложения по оптимизации деятельности местных общих судов в Украине. В результате анализа особенностей современного этапа судебной реформы в Украине сформулированы предложения по совершенствованию административного законодательства, регулирующего деятельность местных общих судов.

Ключевые слова: местный общий суд, административно-правовое регулирование, административное законодательство, административно-правовые отношения, принципы, полномочия, взаимодействие, контроль, судебная система, судебная реформа.

SUMMARY

Proshutia I.D. Administrative and Legal Regulation of Local General Courts Activities in Ukraine. – *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law. – Kharkiv National University of Internal Affairs. – Kharkiv, 2018.

The dissertation is focused on determining the essence and features of administrative and legal regulation of local general courts activities in Ukraine. The features of local general courts activities as an object of administrative and legal regulation have been clarified. The content of administrative and legal relations arising within the activities of local general courts in Ukraine has been revealed. Legal principles of local general courts activities in Ukraine have been

analyzed; the place of administrative legislation norms among them has been defined.

The specifics of powers of local general courts in Ukraine have been studied. The essence of human resourcing of local general courts activities has been revealed. The key directions for implementing the control over the activities of local general courts in Ukraine have been determined. International experience of administrative and legal provision of judicial system's functioning has been researched; the possibilities of its use in Ukraine have been outlined. The author has developed propositions to improve administrative legislation regulating local general courts activities.

Key words: local general court, administrative and legal regulation, administrative legislation, administrative and legal relations, principles, powers, interaction, control, judicial system, judicial reform.

**Підписано до друку 21.03.2018. Папір офсетний. Друк офсетний.
Формат 60×90/16. Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.**

**Тираж 100 прим.
Видавець і виготовлювач –**

**Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Льва Ландау, 27, м. Харків, 61080.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.**